

Consell Econòmic i Social de Girona

Universitat de Girona

Consell Econòmic i Social de Girona

**Informe Socioeconòmic 2005 de la ciutat de
Girona
(Primera versió)**

Equip de treball:

**Modest Fluvià
Ricard Rigall**

Professors de la Universitat de Girona

Girona, desembre de 2005

ÍNDEX

Resum executiu

Introducció

1. El model econòmic gironí
2. Dinàmica empresarial
3. Recerca, Desenvolupament i Innovació (R+D+i)
4. Estructura empresarial i demandes de les empreses
5. Decisions de Localització
- 6.- Infraestructures
- 7.- L'aeroport de Girona i els efectes generats
- 8.- Cohesió Social (Atenció a la gent gran i Immigració)
- 9.- Qualitat Institucional (Institucions i Marc Judicial)
- 10.- Educació

Epíleg

Aspectes a incorporar en futurs Informes

Referències

Annexos

RESUM EXECUTIU

- Aquest Informe pretén suscitar la reflexió sobre alguns elements estratègics crucials per afrontar els reptes de futur. És tracta d'examinar la capacitat de Girona per continuar creixent de manera sostenible i proveint benestar i qualitat de vida als gironins. No és, per tant, un informe sobre la conjuntura de l'economia gironina per l'estil dels que s'elaboren des de diverses entitats, encara que sí s'han utilitzat aquests informes com a font informativa.
- Les característiques distintives el "model econòmic gironí" són: primera, una notable "performance" -ha estat capaç de mantenir sosteniblement un nivell de renda per càpita superior tant respecte al marc català com al estatal; segona, la no identificació en cap sector productiu especial, sinó que ha anat recolzant-se en el dinamisme de sectors canviants -el sector industrial, el sector públic, darrerament el sector de la construcció; i tercera, una permanentment superior taxa d'activitat de la població.
- Tres característiques a destacar: 1) El diferencial positiu de renda per càpita de Girona ve "explicat" per la superior taxa d'ocupació més que per diferencials en la productivitat del treball; 2) La superior taxa d'ocupació gironina (en altres paraules, que "treballa més gent") no es deu tant a una taxa d'atur inferior, sinó a una taxa d'activitat superior, tant d'homes com de dones; i 3) La darrera revisió metodològica de la EPA, provocada per la necessitat d'ajustar-se al fenomen immigratori, ha canviat dràsticament el que havia vingut sent tradicional: l'atur és avui major a Girona que al conjunt de Catalunya.
- Per continuar mantenint la superior "performance" de l'economia gironina, semblen especialment necessàries les mesures tendents a mantenir les superiors taxes d'activitat, especialment de les dones, que són el col·lectiu on hi ha encara cert marge de maniobra, i també polítiques orientades a augmentar la productivitat, un aspecte en el que l'economia gironina no mostra bons registres.
- S'han destacat problemes en el dinamisme empresarial, més pel que respecta a la supervivència de les empreses que al que és el seu ritme de creació. L'existència d'un entorn social propiciatori a l'aparició i consolidació d'iniciatives empresarials és una de les claus per explicar els problemes existents i les mesures educatives, una forma bàsica d'afrontar-los.
- La tríada R+D+i pateix també tres problemes greus: una inversió secularment insuficient, la coneguda com "paradoxa europea" i un desequilibri públic/privat molt notori. Implicar el sector privat en les recerques finançades públicament sembla bàsic. Pel que fa a Girona, una oportunitat única és el Parc Científic i Tecnològic, que no hauria de quedar circumscrit a l'àmbit universitari estricte.

■ El pes de les micro-empreses a l'economia gironina és especialment decisiu i la seva problemàtica és sovint específica. Un dels problemes que denuncien són les dificultats amb els tràmits administratius i l'excés de burocràcia. El conjunt de pimes, no només micro-empreses, lamenten també la manca de mà d'obra de determinats perfils professionals, la qual cosa recolza la repetida demanda d'una nova escola integrada de Formació Professional, que hauria de comptar ja des del seu inici amb una forta presència del teixit productiu.

■ L'atenció als processos de localització i deslocalització és un dels aspectes a incorporar en futures versions d'aquest informe. Els resultats d'enquestes a les principals empreses industrials gironines indiquen que les empreses gironines estan força satisfetes de l'actual localització, que les xarxes de comunicació i la disponibilitat i qualificació de la mà d'obra (més que estrictament els sous) són les variables més decisives en les decisions de localització i, finalment, que les demandes a les administracions públiques en aquest tema estan sovint relacionades amb el sòl industrial, no només la seva disponibilitat, sinó el preu i els serveis que incorpora.

■ El debat sobre l'existència o no d'un greuge en la dotació d'infraestructures ve de lluny. Afortunadament, existeixen ara dades ben fonamentades obtingudes per fonts solvents i autoritzades. Indiquen que, en efecte, la dotació de capital públic per habitant a Girona és gairebé un 20% inferior a la mitjana del conjunt de l'Estat.

■ L'expansió de l'aeroport de Girona en els darrers 5 anys ha estat extraordinària. Les companyies aèries de baix cost han estat la clau. Els efectes de l'expansió es transmeten al conjunt de l'economia, des del directe i immediat efecte sobre l'activitat turística fins a efectes induïts de caire general, un dels quals són els preus immobiliaris. La necessitat d'augmentar l'oferta hotelera a Girona-ciutat sembla evident.

■ La competitivitat d'un país és un concepte elusiu que depèn de moltes variables. De fet, els moderns índexs de competitivitat que elaboren les institucions més prestigioses tenen en compte molts aspectes històrics, socials i institucionals, a més dels estrictament econòmics. En fi, hi ha pocs dubtes a hores d'ara de que la cohesió social, l'educació o la qualitat institucional "importen".

■ El problema de la gent gran és ja important ara, però ho serà més. Tenim dèficits molt grans en els serveis públics a la gent gran i ara la major part de l'esforç recau sobre les famílies i, molt especialment, sobre les dones. Hi ha una òbvia connexió entre drets de les persones, serveis socials per la gent gran i taxa d'activitat (laboral) de les dones.

■ El fenomen de la immigració mereixeria més atenció de la que se li ha pogut dedicar. La societat gironina -i de fet, la societat catalana i també l'estatal- ha estat capaç d'absorbir un fenomen rapidíssim i fortíssim amb notable estabilitat i en un clima global de pau social. El dubte és si això ha

estat un atzar conjuntural o és un equilibri estable. El model global presenta problemes: fins a quin punt serà compatible la universalització dels serveis públics gratuïts i un molt escàs control sobre l'entrada i permanència de població immigrant?

■ En general, la valoració de la "qualitat" de les institucions públiques de l'estat espanyol és més aviat pobre. Una primera reflexió és el dèficit institucional de Girona en l'aspecte territorial, tant pel que fa a l'organització metropolitana com en relació al paper de Girona en el conjunt de la província i en el sistema de ciutats mitjanes de Catalunya. Un segon problema que es destaca especialment en el present informe és el col·lapse de l'administració de justícia. Més enllà de les reclamacions per una efectiva política al respecte, convé explorar i incentivar les vies alternatives al sistema judicial (conciliació, arbitratge), una tasca per la qual el CES està molt ben posicionat.

■ Els reptes educatius que hem d'afrontar són molt grans. Els indicadors sobre fracàs escolar, els resultats sobre coneixements dels estudiants de secundària, la infradotació dels estudis de formació professional o la pràctica inexistència de la formació permanent ens situen encara lluny dels països del nostre entorn i, el que és pitjor, indiquen un empitjorament en els darrers anys.

■ El CESGi té un paper de lideratge en el debat estratègic sobre la ciutat. És precisament apel·lant a aquest paper pel que es proposen tres reflexions estratègiques finals: sobre el principi de "cooperar a dins per competir millor fora"; sobre la conveniència de renovar el pla estratègic de la ciutat i sobre iniciatives tendents a una institucionalització de la vida econòmica de la ciutat.

Girona, 7 de desembre de 2005

INTRODUCCIÓ

Aquest *Informe Socioeconòmic 2005 de la ciutat de Girona* té per objectiu examinar la capacitat de Girona per continuar creixent de manera sostenible i proveint benestar als ciutadans. Es tracta de suscitar la reflexió sobre els elements *estratègics* crucials per afrontar els reptes futurs, entre els quals destaquen la creixent internacionalització, les noves tecnologies i el fenomen de la immigració.

El present Informe ha estat concebut i hauria de ser examinat com una indagació sobre la situació present i les aspiracions de futur: Com està posicionada Girona? Quina nota mereix en els aspectes estratègics claus, com són el capital humà, la innovació i el desenvolupament tecnològic, la penetració social de les noves tecnologies, el dinamisme empresarial, la cohesió social, el marc institucional? Quines polítiques caldria impulsar? Quins indicadors i quines variables caldria observar de manera permanent i especialment atent per copsar la posició que s'ocupa, els canvis de tendència i l'efectivitat de les mesures polítiques empreses?

Aquest no és un informe sobre la conjuntura de l'economia gironina destinat a observar l'evolució dels diferents sector econòmics. Afortunadament, la ciutat compte ja amb diversos informes periòdics de conjuntura (Cambra, FOEG, UPD) que han estat llargament utilitzats en la elaboració del present *Informe*. En fi, el present *Informe* no parlarà sobre la conjuntura de l'economia gironina, sinó sobre la capacitat de Girona per afrontar els reptes futurs, sobre els colls d'ampolla existents i les accions que des de l'administració local i els agents locals convé fer.

1 EL MODEL SOCIOECONÒMIC GIRONÍ

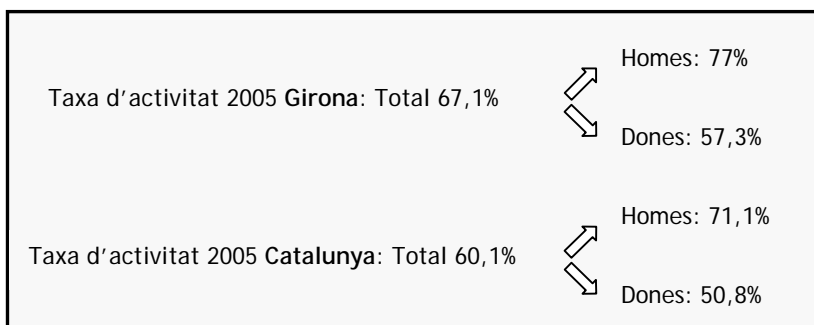
■ Posats a parlar d'un "model econòmic gironí", les seves característiques distintives serien: primera, una notable "performance" -ha estat capaç de mantenir sosteniblement un nivell de renda per càpita superior tant respecte al marc català com al estatal; segona, la no identificació en cap sector productiu especial, sinó recolzat en el dinamisme de sectors canviants -el sector industrial, després el sector públic, darrerament el sector de la construcció; i tercera, una permanentment superior taxa d'activitat de la població.

■ Tres idees a destacar:

1.- El diferencial positiu de renda per càpita de Girona ve "explicat" per la superior taxa d'ocupació més que per diferencials en la productivitat del treball. La taxa d'ocupació és un 10% major a Girona, mentre que el diferencial de renda per càpita sol estimar-se per sota del 10% (el 2.5% segons

les darreres dades de la Contabilidad Nacional, que utilitza el PIB per càpita corregit per la PPA).

2.- La superior taxa d'ocupació gironina (en altres paraules, que "treballa més gent") no es deu tant a una taxa d'atur inferior, sinó a una taxa d'activitat superior, tant d'homes com de dones. És a dir, més població participa activament en el mercat laboral, si bé troben feina en proporció no millor que al conjunt català (la taxa d'atur no és l'explicació).

3.- La darrera revisió metodològica de l'EPA (2005) ha vingut a trastocar el que s'havia presentat com un tret característic de l'economia gironina: que era capaç de

mantenir taxes d'atur establiment inferiors al conjunt català. Això no és ja així: pel primer trimestre de 2005, la taxa d'atur a Girona província és del 8,5% i pel conjunt català, del 7,9%. La clau sembla estar en la població immigrada i les dificultats d'integració laboral, fenomen general però que sembla tenir més incidència en la demarcació de Girona. Convindrà estar molt atents a la confirmació d'aquest canvi.

■ El manteniment de la superior "performance" de l'economia gironina reposa, doncs, en la capacitat de continuar incentivant taxes d'activitat elevades, amb un ull vigilant a que la taxa d'atur no despunti. Situats en l'àmbit local, sembla clar que:

1.- Les polítiques orientades a facilitar l'accés al mercat laboral semblen fonamentals: Polítiques com ara la les millores de la mobilitat laboral, les mesures que afavoreixen la incorporació de la dona al mon laboral (per exemple, guarderies, serveis de tele-assistència o presencials per la gent gran,) etc. Tanmateix, el marge de millora ja no és molt gran, especialment pel que fa a la població masculina: s'ha arribat ja a taxes d'activitat i també d'ocupació força elevades, de manera que no poden esperar-se millores substancials. On sí existeix encara un espai per córrer és en la incorporació de la dona: estem encara per sota de la mitjana de la UE-15 i dels principals països de l'entorn. Aquesta és una dada a retenir.

2.- Simultàniament a les polítiques anteriors, convé observar l'evolució de la productivitat, un aspecte en el que l'economia gironina no mostra cap superioritat respecte als referents propers. Les polítiques adreçades al Capital humà (per exemple, la reiterada petició de l'escola integrada de FP) i a la R+D+i, com per exemple el Parc Científic i Tecnològic de la UdG, són pertinents.

2 DINÀMICA EMPRESARIAL

■ Un recent informe del CES (“Informe sobre el proceso de creación de empresas y el dinamismo empresarial”, Madrid, setembre 2005) ha alertat sobre *“el dèbil dinamisme empresarial”*, però el matís és important: el problema no està tant en el ritme de creació d’empreses sinó en la curta supervivència de les empreses noves. I això especialment pel que fa a les empreses de base tecnològica o d’alt valor afegit, així com les generadores d’ocupació.

✓ Per exemple, a Espanya es creen més empreses que a Itàlia, Finlàndia, Suècia o Portugal, però en moren més que en tots aquests països en els dos anys posteriors a la seva creació.

■ La situació catalana en la creació d’empreses és habitualment millor que la del conjunt estatal, corroborant la fama de país “emprenedor”. Tanmateix, la darrera edició del Global Entrepreneurship Monitor (GEM) palesa un descens preocupant en la taxa de creació d’empreses, de manera que per l’any en curs el país es situa a un nivell gairebé semblant al de l’estat i també a la mitjana europea (UE-25) i clarament per sota d’Irlanda, Regne Unit o França.

■ La informació disponible per l’àmbit gironí, tant de la ciutat com de la comarca o la província, és molt escassa. Si atensem a les dades de l’IAE – l’única font disponible – a Girona ciutat hi havia 5.978 iniciatives el 2002, per 10.302 a la comarca i un total de 437.871 al conjunt català. És a dir, la comarca del Gironès representava el 2,35% del conjunt català, un pes força semblant al 2,5-2,6% que té la comarca en la renda catalana. La dinàmica, però, ha estat més positiva a la comarca i a Girona ciutat que al conjunt de Catalunya. Així, en el període 2002/1994 el nombre d’iniciatives creix gairebé un 40% tant a la comarca com a la ciutat mentre que el creixement pel conjunt català no arriba al 20%.

■ L’informe del CES proposa un ventall de mesures força estàndard per afrontar aquest problema, que van des de polítiques de suport en aspectes fiscals i financers fins a mesures de simplificació administrativa. Més enllà d’aquests aspectes, hi ha una coincidència general (per descomptat en els dos informes, CES i GEM, esmentats aquí) en destacar la importància que té un *“entorn social propiciatori”* per a l’aparició i consolidació de les iniciatives empresarials. Això inclou aspectes difícilment quantificables però determinants com és ara *“el prestigi i reconeixement social de l’empresari”* (aspectes en els quals Catalunya i el conjunt de l’estat estan clarament pitjor que la majoria de països europeus) o la *“por al fracàs”*, que invalida iniciatives i està lligat no sols a possibles aspectes culturals sinó també a uns costos de sortida de l’activitat superiors.

■ Més enllà d’altres mesures més standard, la política educativa sembla ser una variable estratègica per afrontar aquest repte. Dues idees a destacar:

1.- Veciana (Informe GEM) aboga per substituir part de l'atenció als jaciments d'ocupació per concentrar-la en els "jaciments d'empresaris", que són sobretot els universitaris i els directius d'empresa, sovint prejubilats.

2.- Pel que fa a l'educació primària i secundària, convé fomentar els valors de la creativitat, l'autosuficiència i la iniciativa personal. Convindria cercar fórmules per tal que l'empresa i els empresaris tinguin presència a les aules, per tal que les empreses siguin vistes com un món més proper.

3 RECERCA, DESENVOLUPAMENT I INNOVACIÓ (R+D+i)

■ Existeix consens general que la inversió en R+D+i és un element clau de la competitivitat de les empreses i de les economies, una de les forces bàsiques del creixement econòmic i del progrés social i una de les inversions socialment més rendibles. També existeix consens que aquesta és una assignatura pendent de l'economia espanyola, catalana i també gironina, amb algun matís menor sobre la magnitud del problema.

■ Tres aspectes a comentar:

1.- Patim el que s'ha vingut a anomenar "*paradoxa europea*", fenomen caracteritzat per uns bons resultats en producció científica que no es tradueixen en aplicacions útils per a la indústria. D'aquí l'èmfasi en la "i" d'innovació, en fer interactuar les empreses i la recerca pública, en atraure la inversió privada per tal que introdueixi l'orientació al benefici en la recerca pública, etc. Es tracta de la política de parcs científico-tecnològics, dels viviers tecnològics i de mesures semblants.

2.- Però el problema nostre va més enllà de la paradoxa comú a Europa, ja que patim una molt insuficient, *secularment insuficient*, inversió en R+D. Després de reiterats esforços per augmentar-la, Espanya avui inverteix només el 1.07% del PIB en R+D, situant-se conjuntament amb Irlanda, Grècia i Portugal a la cua de la UE-15 (1,95% del PIB de mitjana) i molt per sota de la mitjana de l'OCDE (2,24%). La situació no és massa millor a l'economia catalana: si bé és, conjuntament amb Navarra, Madrid i el País Basc, de les que inverteixen més (1,44%), l'esforç inversor no sembla suficient.

3.- Una circumstància no independent de les dues anteriors és l'anòmala distribució privada/pública de la tasca de R+D. Als EUA, el sector privat realitza el 82% de la R+D i el sector públic el restant 18%; al Japó, respectivament, 65% i 35%; a la UE-15, 50% i 50%; a Catalunya, 38% i 62%; i al conjunt espanyol, 24% i 76%.

■ Les recomanacions semblen fàcils: cal, certament, augmentar la inversió en R+D+i, però també cal revisar el model europeu -ja no diguem català i espanyol- per fer més eficient la inversió. En particular, cal que el sector privat s'impliqui de manera molt més decidida en les tasques de recerca

finançades públicament. A Girona, tenim ara una oportunitat única en el Parc Científic-Tecnològic, una iniciativa que no hauria de quedar sols en mans de la universitat i dels acadèmics.

4 SOBRE ESTRUCTURA EMPRESARIAL I DEMANDES DE LES EMPRESES

■ Les micro-empreses –empreses de menys de 9 treballadors i amb actius i volum de facturació inferiors a 2 milions d’euros- tenen un pes molt important en l’economia gironina, més encara del que tenen en una economia molt basada en les petites i mitjanes empreses com és l’economia catalana.

■ En l’informe de la patronal PIMEC (“Propostes PIMES. Prioritats Girona 2005”) es recullen els aspectes que més preocupen a les empreses gironines (val a dir que coincideixen amb les preocupacions del conjunt d’empreses catalanes). Aquests aspectes són els de contractació laboral, la formació i capacitació de la mà d’obra i els tràmits administratius i excés de burocràcia (les administracions, inclosa la local, no surten ben parades en aquesta enquesta). Per contra, els aspectes d’internacionalització o de Recerca i Desenvolupament preocupen molt menys a les empreses.

■ Des de la perspectiva local, pot incidir-se sobre alguns dels aspectes comentats. Un dels problemes és “*la manca de mà d’obra de determinats perfils professionals*”, i això enllaça directament amb la repetida demanda d’una nova *escola integrada de FP*, que hauria de ser creada ja de bon inici amb una forta presència del teixit productiu. Les empreses gironines, notablement les més petites, manifesten queixes sobre les instàncies administratives, assenyalant que les administracions no fan distincions segons les diferents dimensions i que per a les empreses més petites els procediments burocràtics resulten comparativament massa cars. Demanden una oficina d’informació i gestió unificada per a les activitats empresarials. (La poca agilitat dels procediments judicials és un altre dels problemes destacats, però això està força al marge de les competències locals).

5 DECISIONS DE LOCALITZACIÓ

■ El treball d’Andreu Castro (2001) “*Empreses Industrials gironines i decisions de localització*” explota els resultats d’una enquesta en profunditat a les 200 principals empreses industrials de les comarques gironines. És l’única referència que tenim sobre decisions de localització de les empreses gironines. En la seva part inicial, el treball dibuixa el perfil estàndard de la gran empresa industrial gironina:

Perfil de vendes estàndard de la gran empresa industrial gironina:

- 35% de vendes al mercat català
- 32% de vendes al mercat espanyol

→ 33% a l'estranger, del qual 22% intracomunitàries i 11% extracomunitàries

Perfil de compres estàndard de la gran empresa industrial gironina:

→ 46% de compres al mercat català
 → 22% de compres al mercat espanyol
 → 32% al mercat estranger, del qual 25% intracomunitari i 7% extracomunitari

Sobre infraestructura de transport de la gran empresa industrial gironina:

→ És aliena en una àmplia majoria (per la majoria d'empreses, entre el 80-100% del seu transport es realitza per mitjans externs)
 → És realitza per carretera (a la majoria d'empreses, el transport per carretera és més del 80% del seu transport)

■ L'estudi d'Andreu Castro està enfocat especialment a les decisions de localització i deslocalització. En primer lloc s'ofereixen resultats sobre la localització actual de les grans empreses industrials gironines:

Factors determinants de la localització actual de les grans empreses industrials gironines:

	En % del total de respostes	En % del total d'empreses
→ Raons històriques del fundador	33%	73%
→ Mà d'obra (qualificació i disponibilitat)	16%	36%
→ Proximitat (a empreses, al mercat, ...)	17%	37%
→ Xarxes (comunicació, subministrament, ...)	16%	36%

Per tant, el principal determinant de la localització actual de les principals empreses industrials gironines està relacionat amb factors personals de la figura del fundador. Aspectes de qualificació i disponibilitat de mà d'obra, de proximitat i d'existència de xarxes ocupen una posició secundària. Sorpren més la molt poca importància atorgada a factors com els "Sous de la mà d'obra" (només un 1% de les respostes i només citat per un 3% de les empreses) i "Fiscalitat municipal" (amb semblant incidència).

■ Segons resultats de l'enquesta (recordi's, feta a 2001), només planegen canviar de localització el 7% de les principals empreses i totes elles a l'entorn immediat. Un 54% de les empreses tampoc no canviaria de localització en el cas hipotètic de plantejar-se de nou la fundació (és a dir, estan realment satisfetes en la seva actual localització). Un 38% de les empreses sí canviaria de localització si li fos factible, és a dir, més barat el trasllat.

Entre els factors més considerats en el canvi de localització hi ha:

- Xarxes de comunicació (24% de les respostes)
- Disponibilitat de mà d'obra (19%)
- Qualificació de la mà d'obra (16%)

De nou, els aspectes de sou de la mà d'obra o de fiscalitat no són considerats determinants.

■ En darrer lloc, l'estudi relaciona les demandes que les principals empreses fan a les administracions públiques per atraure o retenir inversions industrials. Aquí destaquen els aspectes lligats amb el sòl industrial (disponibilitat (21%) i preu (21%)), amb la formació i capacitació de la mà d'obra (16%) i, en tercer lloc, amb les xarxes de comunicació (13%).

6 GIRONA I LES INFRASTRUCTURES

■ En la seva versió actual, aquest *Informe Socioeconòmic* no aprofundeix en el dèficit d'infraestructures, un aspecte suficientment conegut. Interessa recollir una idea destacada en el darrer estudi de la Cambra de Comerç de Girona (*"Girona 2010: Les comarques gironines davant del repte de la nova economia global"*, Cambra de Comerç de Girona).

■ L'estudi "Girona 2010" lamenta que la *localització estratègica* de Girona sigui poc explotada, la qual cosa s'atribueix a una causa principal. Es diu, en efecte, que "les mancances de la *dotació d'infraestructures* impedeixen desenvolupar les potencialitats de Girona com a centre neuràlgic de relacions internacionals i punt de connexió vital del corredor mediterrani". El dèficit d'infraestructures i el greuge relatiu en matèria d'inversió pública pertanyen a un terreny certament relliscós del debat públic. I si bé és veritat que no hi ha evidències empíriques incontestades, ja sigui per l'absència de dades generals ja sigui per la sobreabundància d'anecdotes particulars, també ho és que la reiteració i consistència d'observacions acaben per avalar l'existència d'un problema real.

■ Afortunadament, a partir del treball de l'IVIE i la Fundació BBVA disposem d'unes primeres dades ben fonamentades i d'abast general sobre la distribució territorial de la inversió pública i del capital públic. Aquestes dades avalen la queixa. En paraules de l'estudi, "la dotació de capital públic per habitant ... (a Girona) ... és gairebé un 20% inferior a la mitjana del conjunt de l'Estat". En aquest aspecte, poc més pot fer-se que mantenir viva la reclamació.

7 L'EXPANSIÓ DE L'AEROPORT DE GIRONA I ELS EFECTES GENERATS

■ L'expansió de l'aeroport de Girona ha estat un fenomen recent, molt ràpid (en 5 anys ha multiplicat per 5 el nombre de passatgers, de 641.000 a l'any 2000 fins a 3.062.000 al 2005) i estretament lligat a les companyies de baix cost (més del 85% de l'activitat de l'aeroport de Girona correspon a aquestes companyies, per un 33% de l'aeroport de Reus, un 30% del d'Alacant, un 13% del de Barcelona o un 3% del de Madrid). Avui, l'aeroport de Girona ja és un dels 15 majors aeroports de l'estat, per damunt, per exemple, dels de Sevilla o Menorca, i no pas massa lluny dels de Bilbao o València.

■ Algunes reflexions sobre els efectes de "llarga durada": 1) Sembla provat que les companyies de baix cost no només roben quota de mercat a les companyies tradicionals -cosa que sí fan- sinó que també creen mercat: expandeixen la demanda en atraure noves capes socials i augmentar la freqüència del consum de totes elles; 2) Sembla també provat que les companyies de baix cost no només atrauen turisme barat; 3) Els seus efectes es transmeten al conjunt de l'economia: una consultora britànica -Moneycorp- ha estimat recentment que el preu mitjà del m² en les zones mediterrànies properes a aeroports de baix cost ha crescut fins a 3 vegades més que el de zones de semblants característiques però allunyades de tals aeroports.

■ Aquest Informe no ha entrat a estudiar amb deteniment l'activitat turística gironina, com tampoc no ho ha fet amb cap sector d'activitat específic. Tanmateix, sembla necessari referir-se breument al sector turístic perquè és una de les activitats que han experimentat recentment més expansió i perquè alguns dels problemes detectats recauen en bona part sobre l'àmbit local. Un primer problema: falten places hoteleres a la ciutat. En efecte, l'oferta hotelera s'ha quedat molt enrere de l'expansió forta que ha experimentat la demanda. Un segon problema: es detecta un cert perill de banalització en la forma usual de comercialització turística. En general, hi ha el perill de no encertar en el model turístic que la ciutat necessita, que és un turisme cultural, allunyat de la massificació, rendible econòmicament i sostenible. La coordinació de les disperses iniciatives empresarials i el seu lideratge és una tasca que el CES es podria plantejar.

✓ Tourespaña ha estimat que el turista cultural gasta uns 77 euros/dia, a part del viatge, mentre que pel conjunt del turisme espanyol la despesa no va més enllà de 40 euros/dia per turista, de manera que econòmicament un turista "cultural" aporta com 2 turistes i els costos socials que genera probablement siguin menors)

8 COHESIÓ SOCIAL

1.- Persones grans:

■ En els seus diferents aspectes, la protecció social a l'estat espanyol està força per sota de la mitjana de la UE 15. Es calcula que la despesa social és un 60% de la mitjana europea (88% en renda per càpita). L'atenció a les persones grans és un exemple clar d'aquest desequilibri i és, d'altra banda, un problema important que per simple dinàmica demogràfica anirà creixent. Destaquem dos aspectes del problema:

1.- Les situacions de pobresa entre la gent gran, especialment entre les persones grans que viuen soles, són molt abundants.

Taxes de pobresa globals i entre els majors de 65 anys			
	Global	Majors de 65 anys	Majors de 65 anys que viuen sols
Mitjana UE-15	15%	19%	29%
Espanya	19%	22%	43%

Font: Eurostat
(Llímit de pobresa: per sota del 60% de la mediana dels ingressos).

2.- L'atenció a les persones grans recau sobre tot sobre les famílies i, en particular, sobre les dones. (S'ha estimat, per exemple, que el 80% de les ajudes als octogenaris ho fan les dones i en el sí de les famílies). Això sol originar un fort stress sobre la família, afecta molt a la qualitat de vida dels familiars i té sovint repercussions en l'activitat laboral.

■ En efecte, els serveis públics d'atenció a la gent gran estan molt infradotats al conjunt de l'estat espanyol. Per exemple, Centres de dia (1 plaça per cada 200 persones grans), Serveis a domicili (3,1% de cobertura) o serveis de tele-assistència (2% de cobertura). Compareu-ho, per exemple, amb el 25% de cobertura dels serveis públics d'assistència a domicili a Noruega, país on la taxa d'activitat laboral de la dona és dels més elevats de l'OCDE, una coincidència que no sembla fortuïta.

■ Com és obvi, alguns dels problemes comentats escapen de les competències locals, però en tant que problemes greus i de creixent importància, semblaria convenient que el CES en fes un seguiment constant. Un dels buits informatius a corregir en el futur és precisament l'absència de dades per Girona, tan de tota la ciutat com dels barris, sobre la gent gran (i població necessitada, en general) i sobre els serveis disponibles.

2.- Immigració:

(En la seva versió actual, aquest Informe no ha pogut tractar a fons el fenomen complex de la immigració, de manera que és un dels aspectes a completar en les properes edicions).

■ Pel conjunt de l'estat espanyol, la immigració és un fenomen molt recent (dels darrers 10 anys i especialment dels darrers 5) i d'una extremada intensitat. Espanya, i encara més Catalunya, han passat en aquests anys de ser dels països europeus amb més homogeneïtat ètnica a ser dels més diversos. Avui, la proporció de població estrangera que viu a l'estat o a Catalunya és més gran que la de la majoria de països europeus i similar a la dels USA. A gener de 2005, un 8,4% de la població de l'estat era estrangera i a Catalunya, un 11,4%.

■ La immigració explica també que el creixement demogràfic recent sigui extraordinari: Espanya creix al 2,1% anual, comparat amb un escàs 0,5% anual que creix en promig la UE-25. (Un tal creixement vol dir que la població és doblaria en uns 35 anys).

■ L'evidència casual suggereix que la immigració ha estat encara més acusada a la demarcació de Girona. A 2004, el 21,3% dels naixements a Catalunya eren de pares immigrants (els dos o un d'ells). A la província de Girona, ho foren el 29,6%. Més enllà del fenomen en la seva globalitat, interessa molt estudiar la seva distribució per barris perquè sempre solen donar-se grans disparitats. Un dels indicadors utilitzats és el conegut com "índex d'aïllament" que cataloga un barri com "aïllat" quan més del 30% de la població pertany a un sol grup ètnic. L'anecdota sobre els èxits i fracassos dels processos d'integració és molt ric i variat. Una història reconfortant és la de Toronto, al Canadà: és alhora una de les 5 millors ciutats per a viure, segons el prestigiós índex del *The Economist*, i la ciutat amb major diversitat ètnica del món. I això ho ha fet també molt ràpidament: a 1961, menys del 3% de la població era de grups ètnics de color, avui ho és més del 50%.

■ Les recents revoltes a França s'han associat amb el fenomen de la immigració i poden esdevenir un punt d'inflexió en la concepció i en les polítiques d'immigració. El titular d'un extens dossier de premsa ho titulava així: "L'*apartheid* francès".

■ Actuacions polítiques immediates apart, sembla guanya força un replantejament de la política francesa: des del principi del "reagrupament familiar" que guiava fins ara les autoritzacions de residència i de nacionalitat, fins al criteri de "tenir un lloc de treball", que és el principi usat a Espanya i molts altres països. Això conjuntament amb l'exigència, que comença a fer-se comú, de que l'aspirant demostrï la *voluntat d'integrar-se*, essent el domini de la llengua francesa una senyal d'això.

J. Oliver (Dossier Econòmic, El Punt, 19-25 novembre) feia notar que França no disposava d'informació estadística sobre els nivells d'atur segons ètnies i procedències. La raó és que una tal informació violaria el principi d'igualtat de tots els ciutadans. En fi, sembla molt absurd: És vulgui reconèixer o no, el problema existeix, com han demostrat els aldarulls. La recomanació seria la contrària: necessitem aquesta informació justament per prevenció.

■ Afortunadament, la immigració no ha generat aquí episodis semblants. Tres raons s'addueixen: Primer, que és un problema de la segona generació d'immigrants: els fills d'immigrants sense expectatives d'ascens social. I aquesta generació encara no ha arribat. Segon, perquè l'economia ha crescut molt en aquests anys recents de forta immigració i ha generat llocs de treball suficients. No s'ha plantejat de moment una pugna pels llocs de treball entre població autòctona i immigrants, sinó al contrari: els immigrants fan feines i sota condicions que els autòctons no acceptarien. Tercer, que no hi ha cap partit polític que hagi aixecat la bandera contra la immigració, cosa que sí existeix en països veïns. Aquestes tres raons tenen quelcom en comú: són provisionals, expliquen per què de moment no hi ha hagut problemes, però no garanteixen res pel futur.

■ La situació de fons no sembla estable i lliure de contradiccions. Ho palesava molt encertadament A. Costas (2005):

“Existen dos modelos.....Por una parte, está el modelo nórdico europeo, que combina un poderoso Estado de bienestar con prestaciones universales con un efectivo control sobre la entrada y permanencia de inmigrantes y su acceso a los servicios públicos. Por otra, existe el modelo estadounidense, en el que el control de la permanencia de los inmigrantes ilegales no es muy severo pero que, por el contrario, tampoco tiene programas públicos de bienestar, por lo que el inmigrante ilegal aporta el beneficio de su esfuerzo laboral sin consumir gasto público alguno.

En medio de ambos está el modelo español, que parece querer combinar la universalización del acceso a los programas de bienestar con un relajado control de acceso y permanencia, lo que supone que cualquier persona que se encuentre dentro del territorio nacional tenga el derecho de consumir los servicios públicos universales que presta el estado. Un modelo que el sentido común indica que difícilmente será sostenible ...”

9 QUALITAT INSTITUCIONAL

1.- Qualitat institucional i Competitivitat

■ Hi ha un creixent consens sobre la importància de la “qualitat institucional” per a la competitivitat de les economies i el bon funcionament de les empreses. El prestigiós WEF (World Economic Forum) defineix competitivitat com aquella col·lecció de factors, de polítiques i d'institucions que afecten el nivell de productivitat d'un país i, per tant, determinen el nivell de prosperitat que una economia pot assolir.

■ L'índex de competitivitat que el WEF utilitzava fins ara tenia en compte tres grans components: el component tecnològic, les institucions públiques i el marc macroeconòmic. El component que mesurava la qualitat de les institucions públiques tenia present el funcionament del sistema judicial, el

respecte i defensa dels drets de propietat, la corrupció, la incidència de delictes, principalment.

■ L'estat espanyol no sol ocupar una bona posició en els rànquings del WEF. Pel que fa a l'índex de Competitivitat Global, Espanya ocupa la posició 29 en la darrera edició, però encara apareix en pitjor posició pel que fa al component de les institucions públiques: ocupa la posició 36, només pel davant de Itàlia i Grècia entre els països europeus i molt allunyada dels principals països europeus. La rellevància d'aquest rànquing es desprèn del prestigi del WEF, però a més altres estudis arriben a resultats semblants. Així, el Banc Mundial (BM) en un estudi recent i en base a una metodologia força diferent, situa Espanya en la posició 26. El BM té també en compte aspectes com la facilitat per crear una empresa, els problemes per registrar una propietat, la facilitat per fer i desfer contractes laborals, entre d'altres.

■ El WEF està en procés de canviar la metodologia de càlcul de l'Índex de Competitivitat Global. El nou ICG reposarà sobre 9 factors, anomenats "els 9 pilars de la competitivitat", que són: Institucions, Infraestructures, Entorn Macroeconòmic, Salut i Educació Primària, Educació Superior i Formació, Eficiència dels mercats, Recursos Tecnològics, Qualitat i sofisticació de les empreses i Innovació. (De cara a les futures edicions d'aquest Informe Socioeconòmic del CESGI, podria ser una bona idea basar-se en aquests 9 pilars).

Rànquing dels països més competitius en els "9 pilars" de la competitivitat

Països	Institucions	Infraestructures	Entorn Macroeconòmic	Salut i Educació primària	Educació Superior i Formació	Eficiència dels mercats	Facilitats Tecnològiques	Qualitat i sofisticació de les empreses	Innovació
Singapur	1	5	9	69	8	4	1	20	9
Dinamarca	2	1	16	23	3	5	2	4	10
Chile	27	34	1	25	42	24	36	31	41
Japó	26	9	93	1	16	16	17	1	2
Finlàndia	3	10	10	10	1	12	12	12	4
Estats Units	16	8	62	47	2	1	5	3	1

Font: Fòrum Econòmic Mundial (2005)

■ Interessa esmentar dos aspectes legals recents que poden tenir una gran repercussió sobre les empreses. El primer és la Llei catalana d'Intervenció Integral de l'Administració Ambiental, que ha merescut crítiques unànimes de totes les institucions patronals (FOEG, PIMEC). Les patronals diuen que l'aplicació de certs aspectes d'aquesta llei, sobretot els de seguretat, portaria al "tancament del 80% de les pimes", sobretot turístiques, comercials i oficines. Per contra, l'anunci de la reducció de 5 punts en l'impost sobre beneficis ha estat ben rebut. Convé recordar que el nostre tipus impositiu és dels més elevats i que això té importància en les decisions de localització i deslocalització industrial. En efecte, els tipus del 35% (o 30% per les pimes) són molt majors que els dels nous països de la UE (Malta 4,2%; Xipre 10%, Lituània 13%) i també, per exemple, d'Irlanda (12,5%). De fet, s'ha donat molta importància a això per explicar el "miracle" de l'economia irlandesa, això és, l'atracció de les principals multinacionals de les noves tecnologies.

2.- El marc judicial:

■ Preocupa la situació general de col·lapse en l'administració de justícia. Aquest és un problema general a l'estat espanyol, que mostra un comportament pitjor al promig dels països europeus en tots els aspectes relacionats amb el funcionament de l'administració de justícia.

■ Catalunya i, especialment, Girona pateixen aquest problema encara amb més intensitat: la dotació de jutges per habitant és inferior a Girona, les taxes de "pendencia", "litigiosidad" i la de "congestión" són superiors. Aquí van sintèticament algunes evidències:

- 1.- Dotació de jutges per 100.000 habitants (2004): 9,1 a Catalunya; 9,54 al conjunt de l'Estat
- 2.- Taxa de congestió: indicador de l'acumulació d'assumptes judicials. Es defineix així: Assumptes pendents + assumptes ingressats/ assumptes resolts

Dades 2005: Girona: 2,32; Barcelona: 2,12; Conjunt de l'Estat: 2,12
- 3.- Taxa de "pendencia": indicador del ritme i evolució del col·lapse. Es defineix així: Assumptes pendents/ assumptes resolts

Dades 2005: Girona: 1,30; Barcelona: 1,12; Conjunt de l'Estat: 1,12
- 4.- Una observació del Llibre Verd (2005): "...el 80% dels jutges i magistrats no duren més de dos anys en el lloc que ocupen..."

■ D'altra banda, les previsions que fa el mateix Consejo General del Poder Judicial apunten un empitjorament d'aquest problema.

■ Les actuacions possibles passen per una autèntica política pública judicial que abordi en tota la seva complexitat i integritat el problema, una política que ha estat llargament reclamada. En segon lloc, caldria explorar les potencialitats dels sistemes de conciliació i arbitratge, entesos com a vies de resolució de conflictes alternatives als processos judicials tradicionals. Dues observacions al respecte:

- 1.- El Tribunal Laboral de Catalunya (TLC), propiciat per acord entre la patronal i els sindicats majoritaris i finançat directament per la Generalitat, aspira a resoldre els conflictes laborals per les vies de la conciliació i l'arbitratge, estalviant el temps i els diners que comporten els procediments judicials. Les conciliacions representen la immensa majoria dels expedients tramitats pel TLC (95% de conciliacions i 5% d'arbitratges, aproximadament). Segons les darreres dades disponibles, la demarcació de Girona és la zona on més ha crescut l'activitat del TLC.
- 2.- Una iniciativa molt recent: *Fundació Privada Catalana per a l'Arbitratge Tècnic*, institució promoguda pel Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, el col·legi d'Economistes de Catalunya i el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya.

10 EDUCACIÓ

(Aquest és un dels aspectes menys desenvolupats del present Informe. No s'ha pogut disposar d'informació quantitativa sobre Girona i, menys encara, desglossada pels seus barris. Per això, la informació examinada aquí correspon als àmbits estatal o català. D'altra banda, tampoc no s'han pogut tractar aspectes educatius molt rellevants com són el fracàs escolar o la dotació de guarderies. En fi, aquests aspectes s'haurien d'incorporar en futures edicions).

■ L'informe "Educació i formació 2010" de la Comissió Europea que estudia aspectes cabdals dels sistemes educatius dels diferents països europeus - per exemple, el fracàs escolar, les dificultats de comprensió lectora dels alumnes, la inversió en educació- situa l'estat espanyol a la cua de la UE-25, només per davant de Malta i Portugal.

■ Especialment preocupant es l'abandó escolar prematur, això és, joves que deixen els estudis sense acabar l'ensenyament secundari obligatori: un 31% al conjunt de l'estat, un 30% a Catalunya i un 16% pel conjunt de la UE. És a dir, un de cada tres estudiants, quan l'objectiu europeu és d'un estudiant per cada 10. A més, el fenomen ha anat empitjorant en dates recents. La raó que s'addueix és l'esclat immigratori.

■ Un altre objectiu europeu en matèria educativa és aconseguir que el 85% dels joves entre 20 i 24 anys tinguin ensenyament superior obligatori (Batxillerat). A Espanya, no arriba al 62% i està ara en retrocés.

■ Encara pitjor resultat obtenim en formació permanent de les persones ja integrades en el mercat laboral.

■ Procedents d'una altra font -l'Informe Pisa- el judici sobre el sistema educatiu espanyol tampoc no resulta gens favorable. L'Informe Pisa valora directament els coneixements dels estudiants i resulta que els estudiants espanyols ocupen la posició 20 pels seus coneixements en matemàtiques, 21 en ciències i 22 en comprensió lectora, sobre un total de 28 països de l'OCDE (el Regne Unit no va participar-hi).

■ L'ensenyament secundari postobligatori té un altre vell problema: el pes molt reduït de la formació professional. A Europa, el 37% de l'ensenyament secundari postobligatori és d'ensenyament general i la resta -el 63%- correspon a formació professional. A Espanya, la situació és quasi exactament la inversa: 62% d'ensenyament general i 38% formació professional. (Una reclamació "tradicional" del CESGI -el centre integrat de FP- troba ressò en aquesta divergència de l'oferta educativa. Una segona raó, òbviament, ve de la demanda, de la necessitat de formació que formula el sistema productiu).

■ Respecte al nivell educatiu de la població general, la principal diferència de l'estat espanyol respecte a la resta de països rics (OCDE) està en haver-hi

un percentatge força més elevat de població que no arriba a tenir el Batxillerat (58% a Espanya, 33 al conjunt de l'OCDE, 13 als EUA, 16 al Regne Unit o Japó, 17 a Alemanya). Per contra, el percentatge de població amb estudis universitaris és força semblant (24% a Espanya, 23 al promig de l'OCDE, 23 a Alemanya, 24 a França, 27 a UK, 33 a Suècia, 38 a USA).

■ Que les diferències del sistema educatiu espanyol no estan en el nivell universitari en tenim altres proves. De fet, Espanya té més estudiants universitaris que la majoria de països de l'entorn: 4,46 estudiants universitaris per cada 100 habitants, per 3,38 a França, 2,62 a Alemanya, 3,16 a Itàlia o 3,49 al R.U. Però Espanya gasta menys en els estudiants universitaris: 5.200\$ per cada estudiant, per 8.500 al R.U, 8.010 a França, 7.500 a Itàlia, 11.950 a Alemanya.

■ No independent d'aquesta darrera observació és el fet que la taxa d'atur dels titulats universitaris espanyols és la segona més alta de la UE-25, només superats per Grècia, i quasi bé dobla el promig europeu (6%). I en segon lloc, que els universitaris espanyols que realitzen feines d'acord al seu nivell acadèmic són també un percentatge més petit que el promig europeu.

EPÍLEG:

Per la seva pròpia essència, el CES té un paper cabdal en suscitar i orientar el debat estratègic i liderar la generació d'idees de "largo calado" que han d'orientar després les decisions polítiques i l'actuació dels agents privats. El paper del CES és, en aquest sentit, molt diferent al de les organitzacions sectorials. És precisament atenent a aquest paper que es proposa reflexionar sobre la conveniència de les següents idees:

1.- *"Cooperar a dins per competir millor a fora"*: És un principi estratègic que sembla més adequat a Girona per poc practicat, per ser particularment adaptat a la realitat empresarial (amb un pes molt significatiu de micro-empreses) i per ser especialment útil en certs sectors, per exemple, en les activitats turístiques, on les empreses mantenen relacions de complementarietat molt estretes.

2.- En la recerca d'instruments i mesures per afavorir la cooperació interna entre els principals agents, la proposta de revisar i actualitzar el *pla estratègic de Girona* (el vigent data de 1993) és una alternativa a estudiar. Les circumstàncies socials i econòmiques han canviat molt, la ciutat afronta en aquest segle XXI nous reptes crucials, una nova generació d'empresaris i líders socials hauria de poder intervenir en aquest procés de pensar el futur de Girona, En fi, tot això sembla justificar sobradament aquesta proposta.

3.- Les idees haurien d'acompanyar els fets, però sembla que, en el camp de les idees socials i econòmiques, Girona ocupa una posició massa secundària i massa passiva. Sembla com si el futur de Girona no estigui en la ment ni depengui de la pròpia Girona. Caldria pensar en com recuperar el lideratge. Un model podria ser el d'un *cercle d'economia a escala gironina*, però no de segona divisió. Objectius no menyspreables d'un tal organisme serien: Estimular el debat econòmic i social, propiciar -per què no?- la tasca de lobbies, acostar l'actuació de les administracions a la realitat de les empreses, facilitar el contacte de les forces vives, relançar la figura de l'empresari eficient i responsable socialment, afavorir l'aparició de noves iniciatives i fer-les així millors.

ASPECTES A INCORPORAR EN FUTURS INFORMES

■ Algunes variables rellevants no s'han pogut incorporar en aquesta primera versió de l'Informe, sigui per que no hi ha informació, sigui per que no ha arribat a temps. Aquí va una primera relació d'aspectes a incorporar en futures versions:

- Informació sobre el dinamisme empresarial, procedent del Registre Mercantil. Permetrà veure la creació, ampliació i dissolució de societats.
- Explotació sistemàtica per barris de variables socials, educatives i de l'estructura comercial.
- Els aspectes educatius no s'han pogut aprofundir. En particular, interessa examinar el fracàs escolar, tant globalment com per barris, la dotació de guarderies, també globalment i per barris, i la formació professional
- Seria desitjable fer un seguiment més detallat de la població gran, de la seva situació i dels serveis de què disposen, així com incorporar amb més deteniment la informació ja existent d'un estudi fet pel serveis socials.
- Estructura comercial, tant globalment com per barris, ja que és un factor clau per estructurar la ciutat.
- Atur i variables laborals en general per les diferents ètnies i procedències.
- Càlcul de la "taxa d'aïllament" per barris i seguiment de les variables segons ètnies i procedències.
- Càlcul de la "taxa de diversitat" de les escoles, tant públiques com concertades i la seva ubicació en barris.
- Observació -potser mitjançant enquestes- de les decisions de localització i deslocalització, del relleu generacional de les empreses i del sòl industrial.
- Caldrà, també, recollir de manera sistemàtica les enquestes sobre tràfic de l'aeroport de Girona que ve encarregant el Patronat de Turisme de la Costa Brava.
- Un aspecte molt rellevant que no s'ha abordat en la present edició de l'Informe és la penetració de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) a Girona.

REFERÈNCIES

Referències bibliogràfiques

- Ajuntament de Barcelona, (diversos anys), *Barcelona Economia*, Revista trimestral de conjuntura econòmica editada per l'Ajuntament de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona, (diversos anys), *Anuari Estadístic de la Ciutat de Barcelona*, Ajuntament de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona, (diversos anys), *Barcelona Societat*, Revista semestral d'informació i estudis socials editada per l'Ajuntament de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona, (diversos anys), *Barcelona Educació*, Revista d'educació editada per l'Ajuntament de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona, (diversos anys), *Qüestions d'Habitatge*, Publicació periòdica. Ajuntament de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona, (diversos anys), *Observatori Barcelona*, Publicació periòdica. Ajuntament de Barcelona.
- Aranda, C., (2005), "Capital humà i creixement econòmic. Algunes consideracions per l'economia catalana", *Nota d'Economia*, 81.
- Àrea d'Estudis i Planificació / Institut Municipal de Promoció Econòmica de Mataró, (diversos anys), *Estudi de la Població*, Ajuntament de Mataró.
- Baró, E. i X. Cubeles, (2000), *El futur desenvolupament de les Indústries de continguts d'Informació de la Ciutat de Barcelona*, Ajuntament de Barcelona.
- Caixa de Catalunya, (1999), *Anàlisi de les Àrees Urbanes de Catalunya: Girona*, Caixa de Catalunya, Barcelona.
- Cambra de Comerç de Girona, (diversos anys), *Informe de Conjuntura de l'Economia Gironina*, Cambra de Comerç de Girona.
- Cambra de Comerç de Girona, (2003), *L'Economia de Girona: Indústria, Turisme, Comerç i Serveis*, Cambra de Comerç de Girona.
- Cambra de Comerç de Girona, (-), *Girona 2010. Les Comarques Gironines Davant del Repte de la Nova Economia Global*, Cambra de Comerç de Girona.
- Castro, A., (2001), "Empreses industrials gironines i decisions de localització", Treball de recerca de la Llicenciatura d'Economia, Direcció: Modest Fluvià, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, Universitat de Girona.
- CES de España, (2005), *Informe sobre el Proceso de Creación Empresarial y el Desarrollo Empresarial*.
- Consell Econòmic i Social de Barcelona, (2005), *Memòria Socioeconòmica 2005*.
- Esping-Andersen, Gøsta, (1999), *Social Foundations of Postindustrial Economies*, Oxford University Press.
- Esping-Andersen, Gøsta i M. Regini, (2001), *Why Deregulate Labour Markets?*, Oxford University Press.
- Esping-Andersen, Gøsta, (2003), *Why We Need a New Welfare State?*, Oxford University Press.
- Eurydice, (2005), *The Education System in Spain 2003-2004*.
- Fluvià, Modest, (2004), "Informe sobre l'objectiu 10 de l'agenda 21 de Girona: Creixement i promoció econòmica", Ajuntament de Girona.

- Fundación BBVA i IVIE, (1998), "El Stock de Capital en España y su distribución territorial", Diversos volums, Fundación BBVA, Madrid.
- García-Montalvo, J. (2005), "La inserció laboral dels universitaris: la qüestió de la sobrequalificació i el desajust normatiu", *Nota d'Economia*, 81.
- Generalitat de Catalunya, (2005), *Nota de Conjuntura Econòmica*.
- Global Entrepreneurship Monitor, (2005), Informe *Ejecutivo GEM España 2004*.
- Homs, O. (2005), "La formació professional, un repte de futur", *Nota d'Economia*, 81.
- Institut Municipal de Promoció Econòmica de Mataró, (diversos anys), *Informe de Conjuntura Econòmica de Mataró*, Ajuntament de Mataró.
- Institut Municipal de Promoció Econòmica de Mataró, (diversos anys), *L'Observatori del Mercat de Treball de Mataró*, Ajuntament de Mataró.
- Monés, M. Antònia, Enric Puig, Núria Bosch i Marta Espasa (2003), *La inversió Pública per Nivells de Govern (1991-2002). Catalunya i Barcelona en Relació a Espanya i Madrid*, Ajuntament de Barcelona.
- Monés, M. Antònia i Josep M. Carrera (2003), *La Barcelona Metropolitana els propers vint anys. Prospectiva de mercat de treball, demografia i habitatge*, Ajuntament de Barcelona.
- Montolio, D. i E. Oroval (2005), "La despesa educativa i l'estoc de capital humà a Catalunya", *Nota d'Economia*, 81.
- Oliver, J., (2000), "De la *Gran Gerona* a l'àrea urbana de Girona. La transformació econòmica de la ciutat el darrer quart de segle", Ajuntament de Girona-Caixa de Catalunya, Girona.
- Oliver, Josep, Xavier Ramos Morilla i José Luis Raymond Bara, (2001), "Capital humano y desigualdad en España: 1985-1996", Document de treball de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Planas, Lluís, Francesc Rocher i Raquel Robert, (1997), *Girona. Informació Estadística i Activitat Econòmica*, Ajuntament de Girona, Girona.
- Sapir, A. (2005), *Globalisation and the Reform of European Social Models*, Background document fort he presentation at Ecofin Informal Meeting in Manchester, 9 September 2005.
- Secretaria Tècnica del Consell, (2004), "Memòria Descriptiva de l'Objectiu 10: Creixement i Promoció Econòmica", Agenda 21 Local de Girona, Ajuntament de Girona.
- Trullén, Joan, (2002), *La Metròpoli de Barcelona cap a l'Economia del Coneixement: Diagnosi Econòmica i Territorial de Barcelona 2001*.
- Trullén, Joan (2003), *Producció i Tecnologies de la Informació i la Comunicació a la Ciutat del Coneixement*, Ajuntament de Barcelona.
- Vicente, J., Castañer, M, i Bover, J. (coordinadors), (1996), "L'àrea urbana de Girona: un espai per al futur", PROGRUP, Girona.
- Vicente, Joan, Jordi Xirgo i David Comas, (1999), *Atles de Girona. Anàlisi de la Ciutat, 1998*, Ajuntament de Girona, Girona.

Fonts de dades

- Ajuntament de Girona.
- Banc Mundial. World Development Indicators.

- Caixa de Catalunya (diversos anys): Anuari Econòmic Comarcal. Caixa de Catalunya.
- Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya.
- Departament de Treball i Indústria de la Generalitat de Catalunya.
- Direcció General de l'Administració Local.
- Eurostat.
- Eurydice.
- Fòrum Econòmic Mundial.
- Fundación BBVA i IVIE (1998): El Stock de Capital en España y su Distribución Territorial. Fundación BBVA, Madrid.
- Informes de conjuntura econòmica que elaboren les institucions gionines: Cambra de Comerç, FOEG, Diputació de Girona, etc.
- Institut d'Estadística de Catalunya.
- Instituto Nacional de Estadística (INE).
- OCDE (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic).
- Organització de les Nacions Unides. Human Development Report. Indicadors de desenvolupament humà.
- Organització Mundial del Comerç.
- Servei d'Estudis de "la Caixa" (Diversos anys): Anuari Econòmic d'Espanya. La Caixa, Barcelona.
- Servei d'Estudis de "la Caixa" (Diversos anys): Anuari Social d'Espanya. La Caixa, Barcelona.

Consell Econòmic i Social de Girona

Universitat de Girona